

GANSE DAG EXCURSIE NAAR DE BOULONNAIS OP 29 SEPTEMBER 1984.

E. DUMOULIN

Na wat wachten op eventuele laatkomers besloot de groep van 14 opgekomen deelnemers te vertrekken van de markt van Audresselles naar ons nabijgelegen excursiegebied Pointe du Nid de Corbet. Nog maar goed vertrokken en er sloot zich in extremis nog een auto met 3 personen bij de groep aan, nu waren we voltallig.

Er hing die morgen een lichte mist in de lucht die naarmate we de middag naderden toch grotendeels opklaarde. Zon hebben we pas later op de namiddag gezien toen de excursie reeds afgelopen was. We hebben het echter niet al te veel aan ons hart laten komen en zijn bij het betreden van 't strand en de rotsen meteen beginnen te zoeken naar allerlei zeeorganismen. Eén excursieganger had zelfs een schepnet meegebracht en viste enthousiast naar kreeftachtigen, en niet zonder resultaat ook. Wat we zo allemaal vonden, kun je hieronder lezen.

De anders zo weelderig groeiende Laminaria's *L. digitata* (Hudson) (fig. 1) en *L. saccharina* (L.) het Vinger- en Suikerwier boden deze keer een veel poverder aanblik. Veel planten waren erg beschadigd en stonden op sommige plaatsen maar dun gezaaid. Dit alles nam echter niet weg dat toch nog het een en ander gevonden werd. De slak *Lacuna pallidula* (Da Costa) werd, zei het in veel mindere mate dan vorig jaar, opnieuw waargenomen. De nooit algemene hoedjesvormige Gastropode *Helcion pellucidum* (L.) is ook aangetroffen (slechts 1 à 2 stuks vermoed ik). Uit de rhizoiden (voeten) van de Laminaria planten konden we eveneens heel wat interessant leven te voorschijn halen zoals enkele ex. van het Ruig Krabbetje

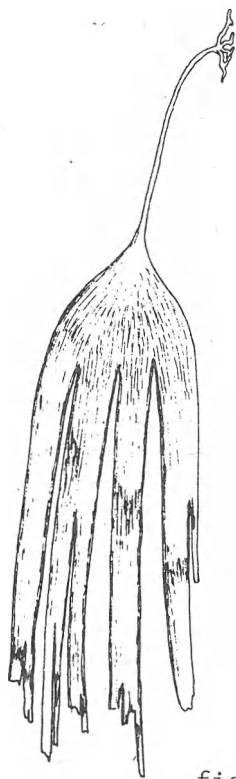

fig. 1

Pilumnus hirtellus (L.), de Isopode *Idothea granulosa* Rathke, enkele slangsterretjes *Amphipholis squamata* (Della Chiaje), Zeeduizendpoten *Nereis* sp. en een levend ex. van de bivalve *Hiatella arctica* (L.)(fig. 2) de Noorse rotsboorder. De mosselbanken die ganse rotspartijen overwoekeren, zijn één gedekte tafel voor de Gewone zeester *Asterias rubens* (L.) die daar herhaaldelijk als zeer grote ex. aangetroffen werd. In hetzelfde macro-biotop leven ook de purperslakken *Nucella lapillus* (L.). Van deze soort die op-

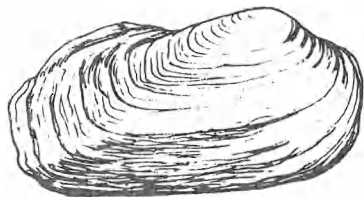

fig.2

vallend veelvuldig vertegenwoordigd was, werden volgende mooie kleurvarianties genoteerd : *lactea* Dautzenberg (typica kleur - wit), *bizonalis* Lamarck (met 2 spiraalbanden), *filosa* Gmelin (met veel evenwijdige lijntjes), *castanea* Dautzenberg (bruin) en *nigricans* Dautzenberg (grijszwart met donkerder banden). Op de rotsblokken die niet door mossels bezet waren kon je naast de alomtegenwoordige Gewone alikruik *Littorina littorea* (L.) ook zeer talrijke Schaalhorens *Patella vulgata* (L.) vinden. Af en toe viel er nog een Tolhoren *Gibbula umbilicalis* (Da Costa) te bespeuren. Voornamelijk op plukken Gezaagde Zeeëik *Fucus serratus* (L.) waren veel Stompe alikruiken *Littorina obtusata littoralis* (L.) aan te treffen, waaronder ook de patroonvariëteit *reticulata* Dautzenberg & Fischer. Een opmerke-

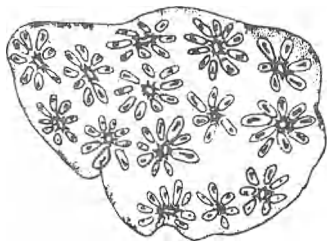

fig. 3

vondst was wel deze van 1 juv. levend exemplaar van de Gevlochten fuikhoren *Hinia reticulata* (L.) De Zeenaaktslak *Onchidoris bilamellata* (L.), de Tunicaat *Botryllus schlosseri* (Pallas)(fig. 3) en een vertegenwoordiger van de Porifera *Halichondria panicea* (Pallas) de Broodspoons werd eveneens op de stenen gevonden. Het keren van enkele stenen leverde ook heel wat fraaie

waarnemingen op, de krabbetjes *Pisidia longicornis* (L.)(fig. 4) en *Porcellana platycheles* (Pennant) respectievelijk het Gewoon

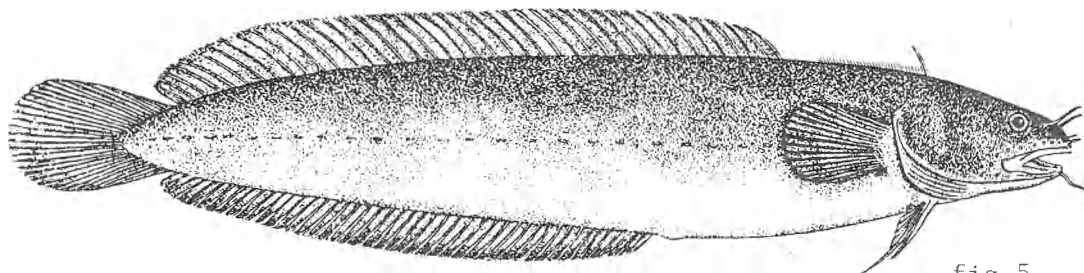
en het Harig porseleinkrabbetje waren hier algemene gasten. 2 juv. levende Gewone zeeappeltjes *Psammechinus miliaris* (Gmelin), 3 zeespinnen van de soort *Nymphon gracile* Leach, enkele Brokkelsterretjes *Omphiothrix fragilis* (Abildgaard), de wormen *Lepidonotus squamatus* (L.) Geschuilde zeerups en *Nephtys* sp. werden allemaal van onder de brokken steen verschalkt. Ook 1 niet nader bepaalde chiton is er gevonden. De typische vissoorten die bij laag water al eens achterblijven op de natste plaatsen onder de stenen troffen we gewoontegetrouw ook aan. We noteerden 1 botervisje *Pholis gunnellus* (L.), 1 Vijfdradige meun *Ciliata mustela* (L.) (fig. 5), 1 juv. Slakdolfje *Liparis liparis* (L.) (nvdr. : was het niet de Kleine Slakdolf *Liparis montagui*, oranje-geel van kleur?), 1 Zandspiering *Ammodytes* sp., enkele juv. en ad. Groene zeedonderpadden *Taurulus bubalis* (Euphrasen) en ten slotte nog 2 Slijmvissen *Lipophys pholis* (L.) die in grootte niet moesten onderdoen voor de prachtexemplaren die we in Bretagne konden vinden. Verscholen in de lege huisjes van Zeepokken zaten 3 Garnaalachtigen van de soort *Thoralus cranchii* (Leach) en verder onder dezelfde steen ook nog 1 juv. exemplaar van *Palaemon* sp. .

De vele kleine poeltjes tussen de rotsblokken herbergden eveneens een verscheidenheid aan leven. Twee soorten zeeanemonen sprongen daar in het oog, de grote rijkgekleurde Zee-dahlia *Tealia felina* (L.) en de Paardeanemoon *Actinia equina* (L.) Diverse krabbesoorten scharrelden hier en daar rond. Naast de Gewone strandkrab *Carcinus maenas* (L.), zagen we talrijke exemplaren van de Noordzeekrab *Cancer pagurus* (L.), deze laat-

P. longicornis

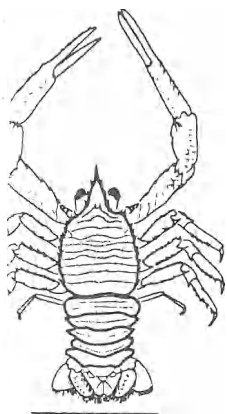
fig. 4

Vijfdradige meun (*Ciliata mustela*)

fig. 5

ste waren allemaal vrij kleine specimen met een gemiddelde breedte van 100 mm. Niettegenstaande hun kleine omvang werden ze toch gretig menig frans krabbenjager gevangen. De bedoeling is ongetwijfeld de diertjes in de soep te verwerken tot een culinaire lekkernij. De Fluwelen zwemkrab *Liocarcinus puber* (L.) werd ook veelvuldig gevonden, waaronder een ± 80 mm breed mannetje en een koppeltje. Enkele volgroeide Heremietkreeften *Pagurus bernhardus* (L.) kruisten eveneens onze paden. Van *Galathea squamifera* (Leach) (fig. 6 is een verwante soort) vonden we de vervelling van een volwassen ex. alsook werd 1 levend onvolgroeid ex. van ± 15 mm lengte gevangen. Een blootgekomen staand net leverde ons nog wat extra waarnemingen van de Fluwelen zwemkrab, de Noordzeekrab en enkele vissen, met name een Tong *Solea solea* (L.), andere platvis zijnde Schol en/of Bot *Pleuronectes platessa* (L.)/*Platichthys flesus* (L.) en een rondvis die vermoedelijk tot de Kabeljauwachtigen *Gadidae* gerekend mag worden. Niet zo ver van dat net lag tevens een dode Ansjovis *Engraulis encrasicolus* (L.).

G. intermedia

fig. 6

Het water is nu reeds goed aan het opkomen, de rotspartijen uit de infralittorale franje en een deel van het mediolittoraal zijn als bekeken beschouwd. Zo ongeveer op de grens van de stenen en het kleine zandstrand bevinden zich platte gedeelten die opgebouwd zijn uit vrij harde schilferige Jura-klei. Op verschillende plaatsen konden we daarin boorgangen ontdekken die duidelijk het werk waren van boormossels. André zette zijn spade in deze klei en verwijderde de bovenste schilfer van het oppervlak. Tientallen levende Witte boormossels *Barnea candida* (L.) kwamen onder onze ogen te voorschijn. In de omgeving werden ook herhaaldelijk grote losse kleppen van de Ruwe boormossel *Zirfaea crispata* (L.) gevonden die er echter nooit zeer vers uitzagen. *Venerupis saxatilis* (Fleuriat de Bellevue), de tapijtschelp die oude boorgangen van rotsboorders en boormossels koloniseert, werd af en toe ook los tussen

de stenen opgemerkt. Om de lijst van de boormossels te vervolledigen, noteren we ook nog enkele vondsten van lege schelpen van de Amerikaanse boormossel *Petricola pholadiformis* (Lamarek). Een vertegenwoordiger van de Coelenterata, de Gewone zespriet *Nemertea antennina* (L.) en een leeg huisje van het Koffieboontje *Trivia monacha* (Da Costa) werden eveneens aan- gespoeld gevonden. Op het strandje bemerkten we tevens enkele kokers van de sedentaire borstelworm *Lanice conchilega* (Pallas) ofte Schelpkokerworm. Hoger op het strand zaten op een geïsoleerde rotsblok enige exemplaren van de Ruwe alikruik *Littorina rudis* (Maton).

Vooraleer we het strand verlieten, het was intussen al na de middag geworden, bekeken enkelingen nog eens vluchtig de falaise op zoek naar eventueel aanwezige fossielen. Na wat hak- en kapwerk vonden we enkele Bivalvia in een grote brok los- geslagen kleiachtige substantie. De determinatie van dit materiaal vraagt echter een specifieke kennis en dito ervaring. Bij gebrek daaraan zijn ze in dit verslag dan ook niet opgeno- men. De geologische herkomst van de schelpen kennen we wel. Ze hebben tijdens het Boven-Jura geleefd, meer bepaald in de periode van de zgn. Portlandien (jong Boven-Jura, meer dan 135 MJ geleden).

Om de waarnemingen van Audresselles af te ronden, ver- meld ik nog een op zee dobberend groepje Eidereenden *Somateria mollissima* (L.) en wat terugtrek van krijsende Grote sterns *Sterna sandvicensis* Latham.

Ons middagmaal nuttigden we in een plaatselijk estaminet op de markt van Audresselles.

Na het eten besloten we nog een kort bezoekje te brengen aan Cap Griz-Nez. De dappersten onder de excursiegangers waag- den de afdaling tot beneden aan de rotsblokken. Het eerste dat we daar aantreffen waren grote stukken versteende oesterbanken, eveneens Boven-Jura fossielen maar dit maal uit het wat oude- re Kimmeridgien. Bij het beklimmen van de rotsblokken uit het supralittoraal vonden we zeer talrijk de Ruwe alikruik. Een blijkbaar bedreven zoeker maakte ons attent op enkele ex. van de Kleine alikruik *Littorina neritoides petraea* (Montagu) die goed verscholen in de rotsholtes wel erg moeilijk te vinden waren. In dezelfde omgeving hielden zich de Havenpissebed *Ligia oceanica* (L.) een vertegenwoordiger van de Isopoda en het

primitieve insekt *Petrobius maritimus* (Leach) op. In de poeltjes tussen de rotsen dicht bij de hoogwaterlijn ving onze krabbenman Cédric nog enkele jonge *Palaemon elegans* Rathke. Ook de gegevens over Cap Gris-Nez wil ik afsluiten met enkele vogelwaarnemingen, meer bepaald 1 Aalscholver *Phalacrocorax carbo* (l.) en 1 Jager *Stercorarius sp.*, beiden langs de kustlijn voorbijvliegend. Rond een uur of drie was de excursie op zijn einde gelopen en ging ieder zijn eigen weg terug richting België.

Achteraf bekeken toch niet zo'n slechte excursie. Zoals meestal kregen de mollusken ruim de aandacht. Deze keer echter werden vooral ook de Schaaldieren grondiger onder de loep genomen, wel jammer dat de in de Boulonnais anders zo uitbundig vertegenwoordigde groep van de wieren vrijwel niet aan bod is gekomen. Dit was voornamelijk te wijten aan het feit dat we niet het geluk hadden mensen met een uitgebreidere kennis van wieren op excursie mee te hebben.

Rest mij tot slot nog de heren René Vanwallegheem en vooral Cédric d'Udekem d'Acoz van harte te bedanken voor het ter beschikking stellen van hun gegevens voor dit verslag.

De Wulk 8
8390 Knokke-Heist

AKTIVITEITENKALENDER

Op deze plaats kondigen wij slechts de eerstvolgende activiteiten aan. Een jaarprogramma werd opgesteld, maar zal ter goedkeuring aan de leden worden voorgelegd op de komende jaarvergadering. Ze verschijnt dan integraal in het eerste nr. van de vijfde jaargang, zodat u uw zomerreis naar de Costa Brava en uw skivakantie in Tirol nog kunt verplaatsen om vooral de onvertroffen SWG-activiteiten niet te missen.

- zondag 10 maart wagen we ons aan de golfbrekers van Duinbergen-Knokke, plaats die tot nu toe weinig door de SWG werd aangedaan. Afspraak om 9 uur aan de westkant van het casino.
Leiding : Guido Rappé en Cédric d'Udekem d'Acoz (?).

- 4 tot 10 april : heruitgave van de BRETAGNEREIS! 3 dagen te Trébeurden en 2 dagen te Erquy of St-Jacut. Inlichtingen bij René Vanwallegheem.